

РЕШЕНИЕ

№ 5554

гр. София, 11.09.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XI КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 12.05.2023 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Веселина Женаварова

ЧЛЕНОВЕ: Георги Тафров

Людмила Коева

при участието на секретаря Макрина Христова и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **2821** по описа за **2023** година докладвано от съдия Людмила Коева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по касационни жалби на М. Г. Ц., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора – [населено място], със съдебен адрес [населено място], [улица], вх.Б, ет.4, офис 12, чрез адв.И. Ю. от САК, срещу Решение № 67 от 06.01.2023 г., постановено по адм. дело № 3939/2022 г., с което е отхвърлен иска му срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) в размер на 50 000 лева за обезщетение на неимуществени вреди, претърпени в периода от 08.04.2015 г. до 20.11.2018 г. С допълнително решение № 842 от 10.02.2023 г. е отхвърлен иска и в частта за заплащане на законна лихва от 28.11.2018 г. до окончателното плащане на претендираното обезщетение.

В жалбата е наведено касационно основание по чл. 209, т. 3 АПК – неправилност на решението поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила или необоснованост. Твърди се, че съдът е достигнал до погрешни изводи и не е била съобразена действителната фактическа обстановка с установените по делото обстоятелства. Касаторът претендира отмяна на обжалваното решение на АССГ и постановяване на друго такова по същество на спора за уважаване на исковата претенция.

В проведеното съдебно заседание по делото касаторът се представлява от адв. Ю.,

който поддържа касационната жалба и моли да се отмени първоинстанционното решение.

Ответникът - Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ не се представлява. В писмен отговор юрк. М. моли първоинстанционното решение да се остави в сила и претендира присъждането на юрисконсултско възнаграждение.

Софийска градска прокуратура, чрез прокурор М., поддържа становище за неоснователност на касационната жалба.

Административен съд София - град, XI касационен състав, като се запозна с обжалваното съдебно решение, съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди наведените касационни основания и тези по чл. 218, ал. 2 АПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

По допустимостта на касационната жалба:

Касационната жалба е процесуално допустима, като подадена в срока по чл. 211, ал. 1 АПК от надлежна страна по смисъла на чл. 210, ал. 1 АПК и срещу съдебно решение, подлежащо на касационен контрол.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

За да постанови съдебното решение в частта, предмет на съдебен контрол, първоинстанционният съд е установил, че М. Г. Ц. е постъпил на 09.03.2015 г. в Затвора С. за изтърпяване на наказание лишаване от свобода. На 23.03.2015 г. е разпределен в 7-ма група, където пребивава до 03.07.2017 г., след което е настанен в 5-та група за периода 04.07.2017 г. – 22.12.2017 г. На 22.12.2017 г. Ц. е освободен. Същият е задържан в ареста на [улица] от 09.03.2018 г. до 20.06.2018 г., като му е наложена мярка „задържане под стража“. Мярката за неотклонение била заменена с домашен арест, като в периода 16.08.2018 г. - 23.01.2019 г. отново е задържан в ареста до преместването му в Затвора - [населено място].

Съдът е установил, че видно от докладна записка от 09.06.2022 г., изготвена от ИСДВР на 7-ма група при Затвора - [населено място] е уточнено, че за времето от 23.03.2015 г. до 04.07.2017 г. М. Ц. е настанен на територията на затвора в 7-ма група, като липсват данни за конкретното спално помещение. Въз основа на справка, изготвена от ИСДВР, съдът е посочил, че групата се състои от 19 спални помещения, включващи собствени санитарни възли от по 2 кв. м., разполага с баня за общо ползване. Помещенията са електроснабдени и се отопляват от Т.. Всяко спално помещение е с различен капацитет и квадратура, като всичките са съобразени с изискването по закон за минимум 4 кв.м. площ на 1 л. св., съгл. Чл. 43, т.4 ЗИНЗС. Спалните помещения са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове и мивка. Естествената светлина и проветряване в тях не е ограничено. В справката било посочено също, че спалните помещения са във вид, отговарящ на санитарно-хигиенните условия независимо, че сградата на затвора е в експлоатация от над 100 години. Съответните препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията се подsigуряват от администрацията на Затвора – [населено място] всеки месец. Съдът посочил, че от данните в представената докладна записка се установява, че лишените от свобода имат възможност да закупуват и допълнителни почистващи препарати от магазина на затвора. Относно поддържането на хигиената се посочва, че спалните помещения се почистват от лишените от свобода, а общите части и коридорите от лишените от свобода, назначени със заповед на работа. Подробно са посочени и други мероприятия във връзка с подобряването на хигиената, в това число – всекидневно хигиенизиране на спалните помещения;

веднъж в седмицата по график се извършва пране; дезинфекция и дератизации в съответния период е извършвана, съгласно сключения договора с „ДДД-1” ЕООД.

Докладната записка съдържа още и данни за пребиваването на М. Ц. в 5-та група при Затвора - [населено място] за времето от 04.07.2017 г. до 22.12.2017 г., когато е бил освободен. За горепосочения период на престой нямало данни по делото относно настаняването на лишените от свобода по спални помещения в групата.

Съдът е установил още, че видно от писмо рег. № 8868 от 10.06.2022 г. на началника на О.-С. са уточнени периодите на задържане от останалата част от исковия период на Ц. в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42, както следва:

- от 09.03.2018г. до 20.06.2018г. Ц. е задържан в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“, сектор „Арести” - С. при О. С., съгласно постановление за “Задържане под стража за срок до 72 часа” от 09.03.20218 г. по ДП № 727/2018 г., по описа на 06 РУ - СДВР за престъпление по чл. 198 и чл. 199 от НК. С протоколно определение № 1235/2018 г. на СГС от 11.03.2018 г. на лицето била взета постоянна мярка за неотклонение „задържане под стажа“, която да се изпълнява в ареста. След това е освободен като мярката за неотклонение е изменена в „домашен арест“. По време на този период на задържане ищецът е настанен в арестантско помещение № 1 на етаж 4.

- от 25.03.2018 г. до 20.06.2018г. Ц. е настанен помещение № 12 на етаж 6, след което е освободен.

- от 16.08.2018г. до 23.01.2019г. Ц. е задържан в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42 съгласно постановление за “Задържане под стража за срок до 72 часа” по ДП № 1537/2018 г. по описа на 09 РУ - СДВР за престъпление по чл. 198 от НК и протоколно определение № 3697/2018 г. на СГС от 18.08.2018 г. за взимане на постоянна мярка за неотклонение „задържане под стажа“.

- на 23.01.2019 г. ищецът е приведен в Затвора – [населено място], съгласно разпореждане на Софийска градска прокуратура от 11.01.2019 г. по пр. пр. № 18188/2018 г., където е настанен арестантско помещение № 7 на етаж 6 с още три лица за времето от от 16.08.2018 г. в 19:00 часа до 16.08.2018 г. в 21:00 часа, след което задържането му е продължило в помещение № 4 на етаж 6 за периода от 16.08.2018г. до 23.01.2019г.

В писмо рег. № 8868 от 10.06.2022г. на началника на О.-С. е посочено, че килиите в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42 са еднотипни, като изграждане и оборудване и са с приблизителна обща площ около 16 м2. Същите са оборудвани с 4 броя самостоятелно легла - две двойни (тип „вишка“) за настаняване на до 4 задържани лица, метални маса и столове, буферна решетка, отделяща прозорците от килията, 8 броя метални шкафчета за съхранение на хранителни продукти и разрешени вещи от задържаните лица и отоплителен елемент от инсталацията за парно отопление, отделен с метална решетка. Помещенията разполагат със собствен санитарен възел с непрекъснат достъп до течаща вода. Това дава възможност хигиената в помещението да се поддържа на необходимото ниво, като се употребяват дезинфектанти и хигиенни препарати с по - агресивно действие и по висока ефикасност и същевременно се спазват мерките за безопасност при употребата им.

По делото е приобщена и медицинска справка на директора на медицински център - Затвора - [населено място] от 09.06.2022г., представена по адм.д. 3939/2022г. по описа на АССГ от която се установява, че в процесния период не е бил регистриран преглед на ищеца във връзка с оплакване от ухапвания от инсекти. Не е получавал и противоалергична терапия или медикация. Последният е страдал от

наркомания-хероинов тип с голяма давност, без патологична находка от страна на дихателна и сърдечно-съдова системи. На лечение е с метадон. При извършваните рутинни медицински прегледи в лекарския кабинет е имал оплаквания от кашлица, липса на апетит, редуция на телло, обща отпадналост. Назначена му е антибиотична терапия със Клеримед и симптоматични медикаменти. С оглед прецизиране на здравословното състояние и диагностично уточняване на 21.05.2018г. Ц. е хоспитализиран във ВО-СБАЛЛС в Затвора - С.. На 30.05.2018г. е насочен в СБАЛЛС-затвора С., където е установено наличието на напреднала туберкулоза на белите дробове с каверни. На 01.06.2018г. е хоспитализиран в СБАЛЛС - Затвора – [населено място] - до промяна на мярката на 20.06.2018г. В справката изрично се посочва, че по време на престоя в ареста, след подробно преглеждане на амбулаторните журнали на МЦ при О., за Ц. няма регистрирано нито едно оплакване за ухапвания от инсекти и кожни обриви.

Като доказателство в предходното производство пред АССГ било представено заверено копие на договор с рег. № 10815/08.11.2016г. и заверено копие на договор с рег. № 11179/13.11.2018 г. между ответника и „ДДД-1“ ООД. В последните е посочено, че дезинсекцията се извършва шест пъти годишно, а дератизацията - два пъти годишно. Към договорите са приложени протоколи за приемане на извършените дейности, подписани от заявителя услуги, ръководител и изпълнение на обработката.

С писмо рег. № 05-187(1)/04.05.2022г. е представена справка за резултатите от извършени проверки за хигиенно-битовите условия в СЦЗ за периода от 13.09.2019 г. до 28.02.2022 г. В нея се съдържа информация, че във връзка с подадени сигнали в СЦЗ за посочения период са извършени пет проверки от СРЗИ. За констатираното са дадени препоръки за контрол на хигиената, съобразно вътрешните права и спецификата на обекта, както и да не се допуска прекъсване на регулярните ДДД обработки. Във връзка с други сигнали на задържани лица за наличие на хлебарки и дървеници и лоша хигиена в обекта са дадени препоръки за незабавна извънредна обработка срещу хлебарки; при подаден сигнал за наличие на дървеници да се извършат поне две последователни обработки в интервал 15-20 дни; а в резултат на проверката от 21.12.2020 г. (т. 5) са дадени препоръки за последващи организационни и регулярни мероприятия свързани с материално-техническото осигуряване в обекта и ДДД обработки, съгласно Наредба №1/05.01.2018г. В писмото е посочено още, че в местата за лишаване от свобода, провеждането на мероприятия, свързани с профилактиката и лечебната дейност, протиепидемиологично осигуряване и спазване на хигиенните норми, се осъществява от секторите „Медицинско обслужване“ към ГДИН, подчинена на Министерството на правосъдието.

Въз основа на анализ на относимите доказателства по делото, съдът е направил извод, че ответникът ГД "ИН" е изпълнил законоустановените си задължения. С Решение № 67 от 06.01.2023г., постановено по адм. дело № 3939/2022г. по описа на Административен съд София – град, 65 - ти състав, е отхвърлен иска на М. Г. Ц. срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 50 000 лева, за претърпени болки, страдания, безнадеждност и отчаяние от поставянето му в помещения с множество дървеници, в периода от 08.04.2015г. до 20.11.2018г.

С решение № 842 от 10.02.2023г., съдът е допълнил решение № 67 от 06.01.2023г., постановено по адм.д. 3939/2022г. на Административен съд София-град, с което отхвърля иска на М. Г. Ц. срещу ГДИН за заплащане на законна лихва от 28.11.2018г.

до окончателното изплащане на претендираното обезщетение за процесния период.

Решението е правилно.

Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС "държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3", който в своята, ал. 1 предвижда, че тези лица "не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение". Според чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС "за нарушение на, ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност", както и действия или бездействия на специализираните органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административни наказания. Правилно в оспорения акт е посочено, че от фактите, които сочи М. Г. Ц., не се обуславя предположение за осъществяването на нарушение по чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС. На анализ подлежат именно тези от тях, чието осъществяване е предпоставка за ангажиране отговорността на ГД "ИН".

Според практиката на ЕСПЧ нечовешко е това отношение, което е умишлено, прилагано е в продължителен период от време и е причинило телесна повреда или силно физическо и психическо страдание. Отношението е "унижително", когато е предизвикало в пострадалия усещане за страх, страдание и малоценност, които могат да го унижат и обидят, като липсата на специална цел /за обида и унижение/ у поведението на извършителя не изключва нарушение на чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и съответно на чл. 3 от ЗИНЗС. В този смисъл изследването на конкретните условия, в които е поставено лицето, при това в съвкупност, по посочените в чл. 3 ЕКПЧ показатели има за цел да установи въздействието на същите върху задържаното лице, както от гледна точка на неговото здравословно състояние - физическо и психическо, така и върху емоционалните му възприятия, оценка и самооценка на личността. При това се забранява осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение и се задължава държавата да им осигури от една страна условия за изтърпяване на наложено им наказание, съобразени с уважението към човешкото достойнство, от друга - начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на наложеното наказание, и от трета - като се имат предвид практическите нужди на наказанието, тяхното здравословно и физическо състояние да не се поставят в неблагоприятни условия, рефлектиращи по посочения в исковата молба начин върху душевното състояние на лицата.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от закона, и настъпила, в резултат на нарушението, неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на оборима презумпция, въведена с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС. В този смисъл

на доказване подлежи и причинно-следствената връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилата в патримониума на ищеца неимуществена вреда - най-общ психическо и физически тормоз, негативен ефект върху здравословното състояние на лицето, лишено от свобода, възникване на негативни емоции и чувства - страх от зарази, за здравето и живота му, унижение. За квалифицирането на едно бездействие като незаконосъобразно, е необходимо да бъде установено неизпълнение на фактическо действие от страна на административен орган или длъжностно лице от администрацията, като е необходимо да съществува нормативно установено задължение за изпълнение на това действие. Дори и да не се докаже незаконосъобразно бездействие или действие на конкретно длъжностно лице от състава на ГД "ИН", е достатъчно за претърпяването на неимуществени вреди поставянето на условия в противоречие с изискванията по чл. 3 ЗИНЗС. В този смисъл и отговорността е обективна, безвиновна.

Съдът счита, че в производството пред първоинстанционния съд са представени достатъчно доказателства за извършване на дезинфекция, дератизация и дезинсекция през процесните периоди, тъй като от страна на ответника се представиха доказателства за извършването на тези дейности от външна фирма по договор, като има протоколи за извършването им за процесния период. За целия процесен период, в съответствие със събраните доказателства по делото следва да се приеме, че помещенията, които е обитавал ищецът при изтърпяване на наложеното му наказание, е било дезинфекцирано, извършена е дератизация и дезинсекция, тъй като от страна на ответника се представиха доказателства за извършването на тези дейности от външна фирма по договор.

При съвкупната преценка на доказателствения материал, събран в хода на висящността на съдебното производство не може да се наложи извод, че са налице бездействия от страна на ГД "ИН", които могат да бъдат квалифицирани като жестоко, нечовешко или унижително отношение към М. Г. Ц. . В правната сфера на последния не са настъпили неимуществени вреди, липса причинно-следствената връзка между тях и бездействието на специализираните органи. Лицето не е било поставено в неблагоприятни условия, поради което не са му причинени негативни емоции и страдания, както физически, така и психически. Не е налице нито един елемент от фактическия състав на разпоредбата на чл. 284, ал. 1 във връзка с чл. 3 ЗИНЗС. Правилно първоинстанционният съд е формирал извод за неоснователност на двете иски претенции.

По тези доводи и аргументи, касационната инстанция заключава, че оспореното съдебно решение е правилно на основание чл. 209, т. 3 АПК (в съответствие с материалния закон) и при условията и по реда на чл. 221, ал. 2 АПК следва да бъде оставено в сила. Не се констатираха служебно основанията за касиране на съдебния акт по см. на чл. 218, ал. 2 АПК във връзка с чл. 209, т. 1 и т. 2 АПК.

При този изход на спора, Съдът намира за основателна претенцията за разноски, която предявява ответникът по касация, като своевременно заявена. По изложените съображения, Административен съд София-град, XI-и касационен състав, на основание чл. 221, ал. 2 от АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 67/06.01.2023 г., допълнено с решение № 842/10.02.2023г., постановено по адм. дело № 3939/2022г. на АССГ, Първо отделение, 65-и състав.

ОСЪЖДА М. Г. Ц., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора – [населено място], със съдебен адрес [населено място], [улица], вх.Б, ет.4, офис 12, да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 лева.

РЕШЕНИЕТО е окончателно на основание чл. 223 АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: